

ТРИЗУБІК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT **UKRAINIENNE**

ORGANE DE LA LUTTE POUR L'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE
FONDÉ LE 15 OCTOBRE 1925 PAR SIMON PETLURA

Число 37 (687) Рік вид. XV. 26 листопада 1939 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 26 листопада 1936 року

Мета, досягнення якої доля перед нашим поколінням поставила, тією самою застається, — визволення з московської неволі України і одновлення на її землях власної суверенної держави.

«У виконанні того завдання історичного Уряд УНР, ніякими договорами ні з ким не зв'язаний, покладається в першу голову на власні сили, живі сили Нації, там в дома і тут в розсіянні суші.» (*).

Само собою, що в умовах сучасности і визвольна війна і одбудування країни по великій руїні вимагає величезних матеріальних і технічних засобів, здобути які надзвичайно трудно і майже неможливо без сторонньої допомоги.

«Допомогу ту Уряд прийме від чужеземних держав на умовах, встановлених за спільною згодою, гарантуючи їм певні матеріальні компенсації, без жадного обмеження державної самостійности України». (**).

(*) Декларация Уряду УНР, 22 січня 1939 р.- див. «Тризуб» ч. 3-4 (653-4) з 22 .1. с.р.

(**) Там-же.

За доцільне виділяється нам повторити саме тепер наведені вище виписки з останньої декларації нашого Уряду з дня 22 січня с. р.

Звідусіль бо останнім часем запитують громадяне наші, чи існують у нас договірні відносини з якоюсь чужою державою.

Одповідь на ці питання, святим непокоєм за долю рідної землі викликані, і подають вгорі виписані слова урядової декларації. Проголошені в січні, застаються вони в повній силі і сьогодні і в рівній, як і до інших держав, мірі стосуються до відносин України з Польщею.

Підкреслюємо це, бо саме україно-польські стосунки, цілком природне, найближче обходять і найживіше інтересують наших людей.

Маючи, як підкреслено вище, одну незмінну мету — визволення України і відновлення її державности — скупчили ми всю нашу увагу, зосередили всі наші сили на боротьбі непримиренній проти Москви.

Тому, виходячи з географічного становища України, з історичного досвіду та перспектив на майбутнє, — стояли ми завжди на концевій необхідності україно-польського порозуміння, яке лише одне могло забезпечити обом народам існування самостійної державности кожного з них.

Не зважаючи ні нащо, витримали ми на тій позиції, яка вимагала від нас багато жертв, що на ній стояли ми увесь час, стоїмо ми і зараз.

І саме розвиток подій останніх місяців ще більше посилив ту нашу концепцію — концентрації всіх сил Нації на визвольній боротьбі проти одвічного ворога — Півночі. І коли тепер трагічним ходом подій пові мільйони земляків наших потрапили у совітське ярмо, коли Москва скупчила під своїм кривавим пануванням майже усі землі, заселені українським народом, — справді бо по-за межами її досягнення залишаються лише невеличкі, порівнюючи, шматки нашої національної території, як Забужжя й Засян'я в частині Польщі, окупованій Німеччиною, як частини Буковини й Бесарабії в Румунії, як Закарпаття в Угорщині і Пряшівщина в Словаччині, — то ще більша виникає концевість

з'єднати нам усі сили Нації і напружити їх для війни за визволення нашої землі з-під Москви, сотворити для тієї війни по змозі сприятливі для нас умови. А досягти того зможемо ми, забезпечивши собі запілля і фланги, тісною співпрацею з народами, Московою поневоленими, і погодженням з сусідами України, яким та-ж Москва загрожує, а в першу чергу — з Польщею, Румунією та Туреччиною.

Виходячи з тієї ідеї — україно-польського порозуміння, року 1920-го заключили ми відомий квітневий договір, що його перекреслив Ризький трактат. Як тоді, виходили ми, при підписанні союзу україно-польського, з тодішнього фактичного становища річей, так і сьогодні маємо виходити те-ж з фактичного становища сучасного.

А кардинальні зміни, що теперішнє фактичне становище утворили, вимагають вже сьогодні ґрунтового перегляду взаємовідносин — і не з погляду минулого, а з погляду сучасного і ще більше — майбутнього.

Не час зараз братися за рішення завдань з багатьма невідомими; не слід сьогодні, коли шаліє військова завірюха, якій ще кінця не видно, гадати про розв'язання конкретних завдань, сполучених з питаннями територіальними. Не будемо ми ~~та-ж са-мо~~ зараз же означати ті ідеологічні бази, на яких можливі дальші порозуміння й співпраця. Але слід, на нашу думку, вже сьогодні взятися за вияснення тих умов, які можуть їх полегшити і скріпити.

Коли багато в україно-польських відносинах було ненормального, боючого і гіркого, то саме тяжкий досвід недавнього минулого міг би тій роботі у спільних інтересах сприяти.

Хочемо вірити, що взаємна добра воля і обопільне розуміння потреби тієї співпраці допоможуть перебороти всі труднощі й встановити тверді бази тривкої згоди між двома сусідніми самостійними державами — Українською і Польською, — згоди, яка одна може забезпечити їхнє існування і з Сходу і з Заходу.

В тій згоді — основі і гарантії миру в Східній Європі і рівноваги в Європі взагалі — заінтересовані не лише обидві великі сусідні слов'янські нації, а й держави західно-європейські.

Переконання те наше де-далі, то все ясніше проступає і в громадській opinіо французькій, як свідчить, наприклад, стаття відомого військового письменника, генерала Ф. Кюльмана у «France-Militaire» з 31 жовтня 1939 р., який приходить до такого висновку:

«Польща і Україна — сильні і суверенні-необхідні для миру в Європі і вони одні лише здатні підтримати малі нареди, що мешкують з Московією, проти імперіялізмів російського і германського».

Л И Ц А Р Е В І П Р А Ц І

(Пам'яті О. Г. Лотоцького).

Серед поколінь українських діячів 19-го та початку 20-го століть було чимало видатних постатей, людей, що кинули великі ідеї, чимало славних письменників, істориків, учених, але серед цих діячів треба виділити окрему групу, групу свсерідних українських «енциклопедистів». Національна робота була клясальна, а виконавців, тих, що оддавали час і сили свої на її реалізацію було замало, особливо в ті часи, коли ця національна праця не приносила жадної користі, а спричинялася часто до великих неприємностей для тих, що їй присвячували своє життя. Для цих людей не було справ великих і малих: були справи крисні, необхідні і ні від чого вони не ухилилися. Виконували чисто громадську працю, конче займалися видавничою справою, були журналістами, педагогами, писали часом — коли треба — дитячі казки і досконалі твори красного письменства, а часом цілком науковій праці з різних галузей знання, особливо ж з сфери історичної, філологічної, бо це було тоді найпотрібніше для української справи, розкидали перлини свого таланту по різних галузях, не маючи змоги поглибити свою працю в тій з них, яка була найбільш відповідною їх особистій вдачі. Але зато могли вони мати одну велику сатисфакцію: по щасливому виразу того, кому присвячую я ці рядки — «вони творили саме життя». Їм завдячуємо ми, що справа наша стала на порядок дешиї міжнародного життя, що Нарід наш став Нацією.

Серед тих «енциклопедистів» в минулому найяскравішими постатями були безперечно Борис Гринченко та Василь Доманицький. До них так само належав О. Г. Лотоцький. Але коли життя перших двох перетружених непосильною працею, рано і трагічно увірвалося, О. Г. Лотоцькому пощастило прожити довший вік і мати за собою коло 50-ти років невсипущої, високо цінної та продуктивної праці. І тепер коли прийшла сумна звістка про те, що 22-го жовтня упокоївся професор Лотоцький, жаль охопив не тільки його друзів і близьких, але все свідоме українське громадянство... Помер він на 70-му році життя, але всі, що бачили його ще місяць два назад знають, що був він повний сил і тої неугасимої енергії, яка була йому і, здається, тільки йому одному властивою. Він був типовим «енциклопедистом» в минулому, але в останні роки життя свого, залишаючись завжди багатограним творцем життя, одну сферу своєї творчості міг ґрунтовно поглибити — в сфері історії Православної церкви та церковного права, професором якого він був спершу на Українськiм Університеті в Празі, а потім на Богословському факультеті у Варшаві і залишив по собі монументальні твори.

Не можна в цій короткій посмертній статті охопити все це повне праці життя. Олександр Гнатович сам оповів про нього в своїх багатоцінних спогадах і прийде час коли буде написано його біографію. Це буде не тільки пошана до одного з найбільших наших діячів, але й високо повчаюча книжка, яка самим змістом своїм, прикладом покійного буде завжди захоплювати, закликати до праці нові покоління...

Близький до Олександра Кониського, перенятий з молоду його запалом до праці національної, проф. Лотоцький був одним з найактивніших членів товариства «ВІК», що згупчувало стільки видатних, тоді молодих українських літературних сил. Але його всеукраїнське значіння виявляється в тій праці, яку десятиліттями провадив він у Петербурзі. Ім'я його тісно в'яжеться з другим незабутнім покійником, П. Я. Стебницьким. Вони в двох були справжніми амбасадорами при російськiм уряді та громадянстві. І з огляду на те, що кожну національну українську справу треба було перепроводити через якусь урядову установу, весь тягар цих поневірян — особливо перед цензурою — падав на цих двох людей, страстотерпців. Мусіли вони і в прямому розумінні репрезентувати Україну, пишучи безконечні мемуари, підтримуючи дуже широкі зв'язки у всіх колах російського громадянства, серед академиків та членів Думи. Вони високо розвинули ридавничу справу, випускаючи книжки, що постійно з'являлися в ті часи в більш ліберальному, ніж провінція, Петербурзі. Їм належить честь видання першої Української Енциклопедії, шой досі є джерелом пізнання України і яка на жаль вже давно стала великою бібліографічною рідкістю. Петербурська діяльність О. Г.-ча набирає особливої ваги під час першої російської революції (1905 р.), коли утворювалися українські

фракції перших Дум, видавався журнал, організувався союз поневолених народів і т. д. З самого початку існування Товариства Українських Поступовців — Т. У. П. — покійний був діяльним членом його, постійно підтримуючи зв'язки з Києвом.

Революція 1917-го висуває О. Г-ча на чоловіче місце серед великої та діяльної петербурзької української колонії. А далі їде він на Буковину, як її губернатор, де ретельно одстоює українське населення та нашу справу перед російською окупаційною військовою владою. З вересня 1917-го року робиться членом українського Уряду, як його Державний Писарь. Пізніше вже в 1918-му році він є міністром культів, потім послом в Царьгороді, а вже на еміграції знову стає членом Уряду УНР — з 1927-го року до 1930-го, — є заступником Прем'єра і дуже діяльним, завжди ініціативним його членом.

На моїх очах переходила такса-ж бурхлива праця покійного в Празі, де так буяло від 1922-го року до 1930-го українське наукове, громадське та політичне життя. Тут якості О. Г-ча розвинулися дуже широко. З письменника він робиться професором, лектором, прекрасним промовцем і як завжди організатором: навколо Українського Республіканського Демократичного клубу, на чолі якого він стояв, точилася все життя колонії.

Але остання фаза його діяльності зв'язана з Українським Науковим Інститутом у Варшаві і може в цей період свого життя О. Г. Лотоцький з найбільшою силою виявив свої здібності організатора, ученого, письменника. Шістнадцятитомне видання Шевченка, десятки незвичайно цінних наукових праць, надруковані Інститутом під його невсипущим проводом — це найкращий пам'ятник, якого за життя сам собі поставив О. Г. Лотоцький...

По його працездатності та енергії О. Г-ча можна порівняти тільки до професора М. Грушевського. Він умів бути господарем свого часу. Кожний день мав свій програм. На кожне засідання громадське, наукове чи політичне він заготовлював передуманий ним на самоті список питань, що треба обміркувати, намічав силу справ, які треба виконати. Сам він по цьому спискові виконував їх ретельно. Дуже гнівався, коли хтось свого обов'язку не виконував, дорікав часом гостро своїм товаришам по праці та співробітникам, які його послуговувались, хоч і знали, що в кожному труднім випадку О. Г. по батьківському приходить на допомогу. Але чим більше працював разом з покійним, тим більше переконувався, що мав він свою рацію, коли так часто ставився з певним недовіром до людей та вимагав від них праці. Мав на те й право...

Один Олександр Гнатович згадується мені при праці. Другий в дружніх товариських відносинах. Гостинний, милий, як би сказав теплий в дружбі, він був незамінним співбесідником. Наші розмови тяглися безконечно і наговоритись з ним було неможливо. Все звичайно точилося коло української справи, але горизонти Покійного були значно ширші. Це був не тільки письменник, учений, але і справжній державний муж, який придбав свій

досвід ще на державній російській службі і широко потім примінював його на службі своїй власній країні. Це був державник, фанатик українського відродження, української незалежності.

Ніколи не тратив він присутності духа, віри в справу, в нашу остаточну перемогу. Серед найгірших матеріальних обставин, серед злиднів зберігав бадьорий настрій і вмів другим його передати.

А разом з тим в цій до глибини громадській людині було багате життя серця, яке тишило друзів і яке виявлялося особливо яскраво в житті родинному. Не можна пишучи навіть ці короткі сухі рядки (писати про О. Г.-ча банальні фрази було б образою для його пам'яті: за нього найкраще говорить саме його діло) — не можна не згадати цієї інтимної сторони життя його. Рідко хто мав щастя, що він мав у своєму родинному житті, і смерть незабутньої дружини його, Нимфодори Мефодіївни, була страшним ударом для О. Г.-ча. Не можна без зворушення згадувати того ореолу, яким від дня її смерті в 1930-му році і до самого свого кінця оточував він пам'ять дружини своєї. Яка б не була година, чи дощ чи холод, яка б праця не висіла над ним, що дня тягло його на кладовище Волю, далеко за містом... Разом з ним стояли ми ще півтора року тому назад над цією дорогою йому могилою: обличчя Олександра Гнатовича ставало яснішим, тут звик він розмовляти з нею, тут знаходив спокій і рівновагу духу... На тому кладовищі заготовив Олександр Гнатович два місця поруч. І я певен, що перед смертю, один без близьких своїх, серед загальної руїни мав він одну велику втіху, що вмірає близько від Неї. Глибоко віруючий він певен був, що йде до тої, з якою так тісно зв'язане все многогранне життя цього чужого і суворого діяча, цієї людини і громадянина, цього славного Лицаря Праці...

Олександр Шульгин

У К Р А І Н Ц І

Пам'ятайте, що в ці страшні часи руїни, яку зазнала українська національна преса з фактом окупації Галичини й Волині червоним московським військом, наш орган, заснований Вождем Нації бл. пам. СИМОНОМ ПЕТЛЮРОЮ, набирає ще більшої ваги і значіння.

П І Д Т Р И М У Й Т Е « Т Р И З У Б »

БОЛЮЧИЙ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ПІДСУМОК

Хоч рік 1939 ще не закінчився, але вже й сьогодні можна й варто зробити підсумок, що він нам, українцям, приніс та чи було це добіє чи зле.

У кожного народу найдорожчим скарбом є його мова. Доки жива мова, доти живе й нарід. І коли хочять знищити або притлумити розвиток народу, то починають нищити його мову. Пригадайте нашу власну історію. Мали ми й русифікацію й колонізацію, чехизацію, мад'яризацію і т. ин. Тому всякий занепад рідного слова, що приходять від насильника, є нашим великим нещастям.

Та насильник не лише забороняє рідне слово, він часто бере те наше слово і робить його не нашим, не вільним, а знаряддям для своїх цілей. Горе — не мати свого слова, а ще не менше горобачити його на послугах у насильника.

А рік сцей — 1939 — і приніс нам якраз оці два нещастя. На одних землях українських ми зовсім втратили своє слово, бо заборонено, а на других — в Галичині й на Волині воно буде тако-ж знищено і замінено буде облудним словом окупанта — Москви. В колишній Чехії — в Празі та в Польщі — у Варшаві тако-ж перестали існувати українське слово.

А слово наше: книжка, газета, журнал то є прояв нашого духа, то є наш неоцінний скарб, то є наша культура.

І для цієї галузі нашої культури велику кривду заподіяли нам німці з їхнім Гітлером. Це він спричинився до того, що наша молода Карпатська Україна перейшла до мад'ярів. Це він став причиною того, що віковичний український ворог Москва забрала Волинь і Галичину.

Ми мали на Карпатській Україні своє слово. А від березня того слова немає. Там знищено коло півтора десятка українських часописів. Ще на «Підкарпатській Русі» за часів панування чехів були: «Українське Слово», «Вперед», «Свобода», «Світло» і ин., що виходили десятками років. В Карпатській Україні «Свобода» почала виходити під назвою «Нова Свобода». Позатим появилася: «Наступ», «Нация», «Народня Воля», «Народня Сила», «Говерля», «Нова Сцена». Був ще і «Урядовий Вістник Правительства Карпатської України».

Де вони тепер, всі ці свідки нашої культури? Немає. Мад'яри знищили все. В Празі і у Варшаві тако-ж були наші часописи. Сьогодні їх тако-ж немає. Немає «Карпатс-Української Свободи» чеською мовою, немає «Українського Тижня», нема «Трудової Країни». Серед руїн Варшави знищено журнал «Ми», «За Незалежність», «Рідну Мову», «Табір» і такі прекрасні історичні

збірники», «За Державність». Чи ж є хоч маленькі надії, що все те відродиться. Хочемо, але... не віримо.

Зникло слово, що сторожем стояло коло нас і нашої справи.

А коли поглянемо на терени окуповані Москвою, то жаль великий і печаль невсипуща тисне. Бо ж ми знаємо, що таке Москва. Ми знаємо, що зробила вона на Східній Україні. Вона взяла вільне слово й дала облудне, лукаве.

На Галичині й на Волині було наше слово. І чисельно. Може якихось 120-130 назв. Це слово, часом припини не, часто конфісковане всеж таки жило. Його читали сотки тисяч українців по цілому світу. І тепер все те буде знищене, закуте. Львів, що був завжди нашим Пам'ятником, куди, як і до Києва, линули наші думки й надії, буде позбавлений свого історичного значіння. Наші установи, кооперативи, видавництва, книги — все це ворог розторожить. Наше завдання не є списати про всі наші культурні втрати цього року. Ми обмежимося лише сумним реєстром тих періодичних видань, яких ми вже не побачимо, хіба лише в Бібліотеках. Особливо нам, закордоном, сумно було. Бо ми навіть не зможемо побачити тих видань. Бо ст, наприклад, до Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі не всі часописи присилано. Кожного року Б-ка прохала про надсилку. Але не всі озивалися. Коло 60 назв приходили нормально, а інші то приходили, то переставали. Та все ж на основі бібліографічних заміток ми змогли скласти реєстр 111 назв часописів з Галичини й Волині.

Ось періодичні видання — газети й журнали — що приходили в Галичині й на Волині. (Назва, місце й кілька років видання).

- 1) «Батьківщина». Львів. 8 років.
- 2) «Богослужіння». Львів, 13 років.
- 3) «Божі Сліди». Львів.
- 4) «Боротьба». Коломия, 2 роки.
- 5) «Відродження». Львів, 11 років.
- 6) «Веселка». Коломия, 2 роки.
- 7) «Віра і Наука». Коломия, 13 років.
- 8) «Вісти з Лугу». Львів,

Пожертви працею, грошима, речами на користь українських полонених, збігців, жертв війни і воїнів приймає « *Comité et ouvroir Ukraino-Suisse au profit de soldats et victimes de la guerre, affilié à la section de la Croix Rouge Ukrainienne de Canada* ». Висилати на адресу Голови Комітету : *Madame Ida de Batchinska, 3, rue de la Confédération, Genève, Suisse. Ch. postal I. 5037.*

У Франції можна складати в Українській Бібліотеці імені С. Петлюри в Парижі на адресу : *Mr. Rudicev. 41, rue de la Tour d'Auvergne. Paris 9e.*

4 років. 9) «Вістник». Львів, 7 років. 10) «Вогні». Львів, 13 років. 11) «Волинське Слово». Луцьк. 12) «Голос». Львів. 13) «Голос з над Буга». Сокаль. 14) «Голос Покуття». Коломия, 6 років. 15) «Готовсь». Львів. 16) «Геть з большевизмом». Львів. 17) «Гемін Краю». Дрогобич. 18) «Господарсько-Кооперативний Часопис». Львів. 19 років. 19) «Громадянка». Львів. 20) «Громадський Голос». Львів, з 1895 року. 21) «Дзвіночок». Львів. 9 років. 22) «Дзвони». Львів, 9 років. 23) Найстаріший щоденник «Діло». Львів. 60 років видання. 24) «Дніпр». Коломия, 3 роки. 25) «Дорога». Львів, 4 роки. 26) «Жінка». Львів 8 років. 27) «Жіноча Доля». Коломия, 16 років. 28) «Жіночий Голос». Львів. 9 років. 29) «Живе Слово». Львів. 30) «Життя і Знання». Львів, 12 років. 31) «Життя і Слово». Дрогобич. 3 роки. 32) «За активну ощадність». Львів. 33) «Зелене Рута». Львів, 2 роки. 34) «Змаг». Львів. 3 роки. 35) «Кредитова Кооперація». Львів. 36) «Католицька Акція». Львів, 6 років. 37) «Кіно». Львів, 10 років. 38) «Комаг». Львів, 7 років. 39) «Кооперативна Республіка». Львів, 11 років. 40) «Кооперативна Родина». Львів, 6 років. 41) «Колесся». Львів. 2 роки. 42) «Літопис Червоної Калини». Львів, 11 років. 43) «Літопис Бойківщини». Самбір. 44) «Лицарство Пресв. Богої одини». Львів, 4 роки. 45) «Лікарський Вістник». Львів, 16 років. 46) «Мста». Львів, 9 років. 47) «Місіонар Пресв. Серія Ісусового». Львів, 42 років. 48) «Ми і Світ». Львів. 49) «Мистецтво». Львів, 7 років. 50) «Малі Друзі». Львів, 3 роки. 51) «Молоді Друзі». Львів, 2 роки. 52) «Молоде Село». Львів, 3 роки. 53) «Назустріч». Львів, 5 років. 54) «Напередодні». Львів, 4 роки. 55) «Наша Батьківщина». Львів, 3 роки. 56) «Новітній Ремісник». Львів, три роки. 57) «Нива». Львів, 44 роки. 58) «Надеянська Земля». Перемишль. 59) «На Сліді». Львів, 4 роки. 60) «Народня Справа». Львів, 12 років. 61) «Національна Політика». Львів, 2 роки. 62) «Наш Лемко». Львів, 7 років. 63) «Наш пресер». Львів, 7 років. 64) «Наш Приятель». Львів, 18 років. 65) «Неділя». Львів, 12 років. 66) «Нова Зоря». Львів, 14 років. 67) «Нова Хата». Львів. 15 років. 68) «Нове Село». Львів, 10 років. 69) «Новий Час». Львів. 17 років. 70) «Післанець Правди». Рава Руська, 13 років. 71) «Правда». Львів, 13 років. 72) «Прозви». Станиславів, 9 років. 73) «Робітничий Голос». Львів. 2 роки. 74) «Рада». Львів. 75) «Рідна Школа». Львів, 8 років. 76) «Сад і Город». Львів, 7 років. 77) «Світ Дитини». Львів, 20 років. 78) «Сребола». Львів. 79) «Сільський Господар». Львів, 25 років. 80) «Сокольські Вісти». Львів. 12 років. 81) «Сьогочасне й Минуле». Львів, 1 рік. 82) «Студенський Вістник». Львів, 2 роки. 83) «Стяг». Станиславів, 9 років. 84) «Сонечко». Луцьк, 4 роки. 85) «Світ Молоді». Коломия. 86) «Світло й Тінь». Львів, 8 років. 87) «Світ України». Львів. 88) «Службовик». Львів, 18 років. 89) «Селянські Вісти». Коломия, 3 роки. 90) «Торговля і Промисел». Львів, 7 років. 91) «Українське Дошкілля». Львів. 92) «Учительський Голос». Львів. 93) «Учительське Слово». Львів. 94) «Українка». Львів, 2 роки. 95) «Українська Книга». Львів,

3 роки. 96) «Український Бескид». Перемишль, 12 років. 97) «Український Інвалід». Львів, три роки. 98) «Українська Музика». Стрий, 3 роки. 99) «Українська Школа». Львів, 15 років. 100) «Українське Слово». Яворів, 11 років. 101) «Українське Юнацтво». Львів, 7 років. 102) «Українські Вісти». Львів, 6 років. 103) «Український Агрономічний Вістник». Львів, 3 роки. 104) «Український Город і Дріб.» Стрий, 6 років. 105) «Хліборобська Молодь». Львів, 6 років. 106) «Христос Наша Сила». Львів, 9 років. 107) «Шлях» Луцьк, 3 роки. 108) «Шлях Нації». Львів, 5 років. 109) «Шлях виховання й Навчання». Львів, 13 років. 110) «Центрореклама». Львів. 111) «Юні Друзі». Львів, 6 років.

Ми не згадуємо тут неперіодичних видань Наукового Товариства. Шевченка з його 20 серіями різних збірок. Праць Богословського Товариства, Праць Греко-Католицької Академії й Записок Чину Св. Василя Великого.

Цей неповний список наших померлих борців, наших новітніх мучеників. Чи не здається Вам, дорогий читальнику, що Ви побували на кладовищі. Бачучи кілька років вони існували, Ви знаєте, що серед них є й «старики», але більше то все наша молодь. А молодь — то надія наша.

Їх цих мучеників знищено, але ми же живі. У нас надія ніколи не вмірала і не вмере. Пом'янім же добрим словом тих, що полягли, а самі працюймо для того, щоб «тисячі натомісць стали до боротьби». Україна наша велика, наш нарід чисельний, і всю рідній землі ми добудемо. Багато мали ми втрат, багато ми бачили горя, та нема того ворога, щоб примусив нас схилити в покорі перед ним чоло. Переможемо все. Так буде.

Іван Рудичів

Привертаємо увагу наших громадян, що перебувають у Франції, до конечної необхідности при залагодженню різних формальностей, отриманні паперів, виконанню своїх військових обов'язків — настоювати перед відповідними владами на правильному зазначенню своєї національности — української. Це має поза практичне велике принципіальне значіння, підкреслюючи активну участь українців, як свідомих синів своєї нації, в обороні країни, гостинністю якої вони користуються.

Сучасне становище, як ми вже вказали минулого разу, увійшло у, так би мовити, «мертву» фазу, в якій бувають моменти напруження, як от небезпека нападу з боку Німеччини на Голандію, чи то минної війни, од якої страждають тепер найбільше нейтральні кораблі (італійські, японські, голандські, шведські, норвезькі то-що).

Невиразність становища безперечно впливає з якоїсь перішучої позиції самої Німеччини, яка ніби не може знайти виходу з сучасного становища. Лише тепер довідуються, що план нападу одночасно на Голандію і Швейцарію було розроблено і фіксовано на 6 год. ранку 12 листопаду, але його одмінено було о 2 год. вночі, чотири години перед розпочаттям наступу. Вплинуло, ніби, на одміну цього проєкту те, що коли станеться цей напад на Голандію, то Бельгія автоматично виступає на допомогу своїй сусідці («Le Temps» з 25. II. 39).

Але певніше буде зазначити, що ця невиразність становища впливає скорше з того факту, що Німеччина не сподівалася, що держави Антанти виступлять проти Німеччини, коли та двинула свої війська на Польщу. Як здогадуються англійські часописи, виступ Антанти заскочив Німеччину, хоч ніби оборонно вона і підготувилася до цього. Тому доказом є ще й те, що уперто німецька преса виставляє постулат про признание німецьких захоплень, як бази, з якої треба виходити при можливих пересправах. Таким чином — повстання в майбутньому незалежних Австрії, Чехословаччини та Польщі, з погляду «Boerzen Zeitung'u» (за «Le Temps» з 24. II. 39 р.), було би нічим іншим, як «роздробленням» великої Німеччини. Виходило б, що оскільки признають за Німеччиною право на сьогоднішнє посідання захоплених нею територій, то не було б за що вести війну. Але такого признання ясна річ, статися не може, по тій простій причині, що немає жадних гарантій про те, чи спинилися апетити Німеччини і чи не зросли вони ще в більшій мірі.

Як раз про цей зріст апетитів чи правдивіше про ідеологічні підстави сучасної розбухлої Німеччини про цей ідеологічний підклад сформульовано в новому німецькому органі, що почав виходити в Варшаві, — «Warschauer Zeitung», де недвозначно заявлено, що німецький народ є «народом панським (Herrenvolk)», який, мовляв, має свою місію і свої обов'язки. Стаття повна своєрідної германської містики, де сплутані всі розуміння від Провидіння почавши до потреби «життєвого простору» включно.

Але в ній є одна цікава вказівка, а саме, що «зараз німецький народ має направити свою акцію на центр Європи. В цих районах, які йому доручені долею, Німеччина, і ніхто інший, є відповідальна за цей життєвий простір» («Le Temps» з 24. II. 39 р.). Ця вказівка ясно дає до розуміння, що центрально-європейські держави, чи точніше Дунайські мають стати об'єктом цієї геноцидної акції.

Побачимо, чи близьке майбутнє удеводнить цей безпосередній натиск. Зміни кабінету в Румунії дають до розуміння, що вже стаються там зударі, тимчасом камуфльовані, але од яких вже силлються іскри. З другого боку, недавні події в Празі, де переведено силу арештів і навіть розстрілів, (це теж вже «іскри» од якихось зударів), показують, що там, очевидно, німці готують певний план-дарм для майбутніх якихось операцій і перед початком забезпечують собі близьке запілля.

* * *

На прикінці що-до справ українських не можемо не одмітити з великим признанням статтю генерала Ф. Кюльмана у «France Militaire» з 31. 10. 39 р. в якій автор, знавець української проблеми і видатний французький військовий письменник і журналіст, пишучи про «Німецькі втрати у Польщі», одмічає:

«Треба сподіватися, що союзні Держави не випустять з ока українську проблему, важливість якої була стільки разів підкреслена підчас нашої другої Імперії, в Парламенті і в пресі. Цей народ, сьогодні так тяжко поневолений, був же незалежним протягом кількох років по занепаді царизму й після світової війни; він має старовинну героїчну історію, яка не змішується з польською, а ще менше з московською. Українці мають свою етнографічну одмінність, свою власну мову, свою культуру, своїх постів, свої звичаї і свої традиції, навіть свою архітектуру, і вони не припиняли боротися за своє право вільно жити. Росія від століть, а Німеччина від 1918 року є їхніми невимоленими ворогами».

Можна лише подякувати шановному авторові за його коротко висловлені думки в обороні прав Української Нації. А його опінія, особливо у військовому впливовому журналі, важить багато, і інтерес до української проблеми сьогодні, то є річ позначна.

Р. Юноба

CROIX ROUGE UKRAINIENNE A L'ETRANGER

M E M O R A N D U M

sur la fondation, l'organisation, le but et l'activité du Comité Central de la Croix-Rouge Ukrainienne et de l'Ouvroir au profit des soldats de nationalité ukrainienne dans les formations militaires ukrainiennes ou dispersés dans les armées belligérantes ainsi que pour les prisonniers de guerre, internés et réfugiés civils.

Nom. Fondation.

Le Comité Central de la Croix-Rouge Ukrainienne qui porte, vu les circonstances et les prescriptions en vigueur, le nom de **Comité et Ouvroir ukraïno-suisse au profit des soldats et victimes de la guerre** a été fondé le 22 septembre 1939 par la colonie ukrainienne de Genève et ses amis suisses.

Siège. Organisation.

A la tête de ce Comité central de la Croix -Rouge Ukrainienne dont le siège est à Genève, se trouve un Bureau, composé d'une présidente, de deux secrétaires, d'une trésorière et de trois conseillers, réviseurs et vérificateurs des comptes. Le Comité est patronné par des personnalités suisses éminentes.

Notre Comité central de la Croix-Rouge Ukrainienne à Genève est une **organisation neutre, a-politique et uniquement humanitaire.**

Vu que le peuple ukrainien habite en masses compactes un vaste territoire national en U. R. S. S. (Ukraine orientale et occidentale), en Roumanie (Bucovine et Bessarabie), en Hongrie (Ukraine carpathique), en Slovaquie (Pays des Lemkis) et qu'il y a un très grand nombre d'émigrés et d'exilés ukrainiens dans le monde entier (Etats-Unis, Canada, Brésil, Mandchoukouo, France, Allemagne, Bohême, Argentine, etc.), des soldats , prisonniers de guerre et réfugiés de nationalité ukrainienne se rencontrent sur tous les fronts. Pour cette raison, il est indispensable qu'une organisation ukrainienne existe dans un pays neutre et qu'elle soit en mesure d'apporter une aide efficace à ses compatriotes. Par sa situation géographique au centre de l'Europe et par la traditionnelle neutralité de la Suisse, **Genève**, ville internationale par excellence, et siège du **Comité International de la Croix-Rouge avec l'Agence des Prisonniers de guerre** et d'autres

institutions humanitaires et internationales, telles que : Comité central des Ligues des Croix-Rouges nationales, Union Internationale de Secours aux Enfants, Association Internationale des « Lieux de Genève » ou zones neutres dans les pays belligérants, diverses institutions humanitaires créées par la Société des Nations, se prête admirablement à l'établissement d'un Comité central d'action humanitaire.

But et Activités.

Le Comité central de la Croix-Rouge Ukrainienne organisera son activité en étroite collaboration, d'une part, avec le Comité International de la Croix-Rouge et autres institutions humanitaires internationales et nationales existant en Suisse, et, d'autre part, avec tous les Comités de la Croix -Rouge Ukrainienne ou autres organismes similaires ukrainiens existant en Europe, en Amérique, en Asie, etc.

1. Avec le concours du Comité International de la Croix-Rouge et des différentes Croix-Rouges nationales, le Comité central de la Croix-Rouge Ukrainienne à Genève recherchera ses compatriotes militaires et civils soit dans les camps de prisonniers de guerre, soit dans les camps de concentration d'internés et de réfugiés, fera des démarches en leur faveur et transmettra des paquets et des envois en espèces. Les intéressés devront envoyer à notre Comité central à Genève leurs demandes sur des formulaires ad hoc.

2. Le Comité central de la Croix-Rouge Ukrainienne à Genève s'efforcera d'envoyer, dans la mesure de ses possibilités matérielles, aux soldats, prisonniers de guerre, internés et réfugiés de nationalité ukrainienne des vêtements, des vivres et des médicaments.

- a) Le Comité central récolte à cet effet des dons en nature et en espèces.
- b) L'Ouvroir du Comité central confectionne et transforme des vêtements et tricote des lainages.

Єлисавета Прокопович, з доручення Українсько-Швейцарського Комітету й Робітні Червоного Хреста в Женеві, запрошує осіб, які б бажали стати в допомозі українським полоненим, збігцям, жертвам війни і воякам зголоситися в Українській Бібліотеці імені Симона Петлюри в Парижі до пана І. Рудичева.

Т р и з у б

Тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходитиме в 1940 році по-старому з доповненням складом співробітників, новими видатними літературними силами

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1940 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	1/2 року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
РУМУНІЯ	550 лейв	300 лейв	150 лейв	50 лейв	25 лейв
СЮД. ШТАТИ П. А. .	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Eperon, Paris 6

Д О В С І Х У К Р А Ї Н Ц І В

Ви відчуваєте потребу — особливо тепер — інформувати українців про події українського життя і про те, що думають українці, що роблять вони і яке їхнє становище до подій. — Тому давай-те їм

BULLETIN DU BUREAU DE PRESSE UKRAINIEN

що виходить що-місяця в Парижі.

Звертайтеся до редакції: «Bulletin du Bureau de Presse Ukrainien» - 21, Rue de la Glaciere, Paris 13.

Редакція й адміністрація та адреса для звичайної кореспонденції: «Le TRIDENT» 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9.
Адреса для грошових переказів і рекомендованої кореспонденції: I. RUDICLV. 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9

Le Gérant : M-me Perdrizet